

Muhasebe Enstitüsü Dergisi Journal of Accounting Institute

Derleme Makalesi | Review Article

 Açık Erişim | Open Access

Sürdürülebilirlik Odaklı Muhasebe Eğitimi: Karşılaşılan Zorluklar ve Dönüşüm Gereksinimi

Sustainability-Focused Accounting Education: Challenges and The Need For Transformation

Aysel Güney¹

¹ Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi Muhasebe ve Finans Yönetimi, Bilecik/Türkiye

Öz

Günümüzde toplumsal sorumluluk anlayışındaki değişimler, sürdürülebilirlik kavramını işletme yönetimi ve muhasebe uygulamaları açısından önemli hale getirmiştir. Geleneksel muhasebe eğitiminde finansal bilgi üretimi ve raporlaması yer alırken, sürdürülebilirlik kavramı muhasebenin çevresel ve sosyal etkileri de kapsayan çok boyutlu bir yapıya dönüşmesine neden olmuştur. Ancak bu dönüşüm süreci, kurumsal ve eğitim anlayışında yapısal zorlukları da beraberinde getirmiştir. Literatürde yer alan bulgular doğrultusunda öğretim elemanlarının farkındalık düzeyleri, ders içeriklerinin sınırlılığı, disiplinler arası iş birliğinin yetersizliği temel zorluklar olarak belirlenmiştir. Sürdürülebilirlik kavram ve raporlamasının muhasebe eğitimine nasıl entegre edileceği, eğitim içeriğinde yapılması, gereken güncellemeler, dijitalleşme ve teknolojinin rolü de tartışılmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, sürdürülebilirlik odaklı muhasebe eğitiminin gerekliliğini ortaya koymak ve bu süreçte karşı karşıya kalınan zorlukları göz önüne getirmektir. Ayrıca sürdürülebilirlik kavramının muhasebe eğitimi içindeki yeri teorik olarak ele alınarak, mevcut muhasebe eğitim programların bu çerçevede ne ölçüde dönüşüme açık olduğu değerlendirilmekte ve muhasebe eğitiminin sürdürülebilirlik ilkelerine entegre edilmesi için yapılması gereken yapısal dönüşümlere yönelik öneriler sunulmaktadır.

Abstract

Today, changes in the understanding of social responsibility have made the sustainability principle important in business management and accounting practices. These developments have caused accounting education to become a multidimensional structure that is not only limited to producing financial information but also includes environmental and social impacts. However, this transformation process has also brought structural difficulties in institutional and educational understanding. The main purpose of this study was to reveal the necessity of sustainability-oriented accounting education and to bring the difficulties encountered in this process to light. In addition, how sustainability reporting will be integrated into accounting education, updates that need to be made in educational content, and the role of digitalisation and technology were also discussed. In line with the findings in the literature, the awareness levels of the teaching staff, limited course content, and inadequacy of interdisciplinary collaboration have been determined as the main difficulties. As a result of this study, the place of the concept of sustainability in accounting education is theoretically addressed, the extent to which current accounting education programmes are open to transformation within this framework is evaluated, and suggestions for structural transformations to integrate accounting education with sustainability principles will be presented.

Anahtar Kelimeler Sürdürülebilirlik • Muhasebe Eğitimi • ESG Faktörleri • Dijitalleşme

Keywords Sustainability • Accounting Education • ESG Factors • Digitalisation

“ Atıf | Citation: Güney, A. (2026). Sürdürülebilirlik odaklı muhasebe eğitimi: Karşılaşılan zorluklar ve dönüşüm gereksinimi. *Muhasebe Enstitüsü Dergisi–Journal of Accounting Institute*, (75), 72-81. <https://doi.org/10.26650/MED.1703670>

© This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

© 2026. Güney, A.

✉ Sorumlu Yazar | Corresponding author: Aysel Güney aysel.guney@bilecik.edu.tr

JEL Sınıflaması M40
JEL Classification M40

Extended Summary

Businesses have begun to be evaluated not only by their financial performance but also by their environmental and social impacts in line with sustainable development goals. This situation requires changes in accounting practices and has also caused the need for a radical transformation in accounting education. The current structure of accounting education has largely been shaped around classical financial reporting, tax legislation, and auditing. However, the concept of sustainability is an approach that requires environmental, social, and economic factors to be considered together. Thus, the current accounting system has limitations in its ability to generate information related to sustainability. Therefore, sustainability accounting goes beyond traditional financial accounting and includes the generation of multidimensional information, such as natural resource use, carbon footprint, social impact, and ethical values. In this context, it is imperative to incorporate an interdisciplinary perspective into accounting education.

The concept of sustainability is classified into social, environmental, and economic sustainability. Social sustainability is concerned with how companies implement labour rights, interaction with society, and principles of equality. Environmental sustainability can be defined as the effort to create and maintain suitable conditions for future generations, ensuring that people and nature can coexist in harmony. Economic sustainability, within the framework of financial reporting, provides important information about profit and loss and long-term growth, productivity, and the efficient use of resources.

The concept of sustainability has a broad scope of impact. In particular, the need to consider environmental, social, and governance factors in the business world directly affects the accounting discipline. The requirement for businesses to measure and report their environmental impact necessitated a transformation of accounting systems to incorporate these data. This transformation in accounting encompasses various environmental factors, from carbon footprint calculations to energy consumption and waste management.

Basic accounting education is a programme that provides businesses with the fundamental knowledge necessary to organise and monitor their financial records, understand their financial situation, and evaluate their financial performance. Due to the increasing importance of sustainability, accounting education must include sustainability principles and reporting. However, the extent to which education curricula should incorporate sustainability elements remains a subject of debate. Studies suggest a need for curriculum updates that include sustainability concepts, principles, and practices at all stages of accounting education. While some accounting educators emphasise the necessity of integrating sustainability into accounting practices, others express concern that including these changes in accounting courses could overcomplicate the education system and create confusion in both theory and practice.

Recent studies examining the status of sustainability in higher education accounting curricula stated that sustainability topics need to be added to undergraduate and graduate accounting curricula. Integrating ESG factors into accounting education is critical for training future accounting professionals to be individuals who can understand, interpret, and assure sustainability reports. Including topics such as sustainability reporting, integrated reporting, environmental accounting, and social responsibility accounting in accounting curricula will enable students to evaluate not only financial performance but also the long-term value creation processes of businesses. On the other hand, studies have shown that students do not have sufficient knowledge and skills to integrate sustainability data with financial data. The relationship established between accounting education and the ESG approach supports the transformation of the profession and paves the way for the development of qualified human resources that contribute to sustainable development goals.

Integrating sustainability into accounting curricula is crucial for providing education that can meet evolving accounting knowledge and skill needs, particularly for accounting programmes. However, the integration of the concept of sustainability into accounting can be defined differently in different geographies and sectors. It requires institutions providing accounting education to teach their students numerous different standards and regulations rather than a single universal standard, making it difficult for students to understand global sustainable accounting practices.

With the advancement of technology, the need to collect and analyse sustainability data in accounting practices has emerged. However, the technological infrastructure required for collecting, processing, and reporting these data is not available in most educational institutions. This causes students to experience difficulties in learning digital tools and data analysis.

Challenges encountered in sustainability and accounting education include outdated course content, insufficient teaching staff, limitations in conveying and training current information, resource deficiencies, and unclear standards. However, when sustainability becomes part of accounting education, it is crucial that not only the content of the education but also the institutions and teaching staff adapt to this change. This requires restructuring educators' training with sustainability goals in mind, updating curriculum content with an interdisciplinary approach within the framework of sustainability principles, and widespread adoption of digital technologies to serve sustainability and educational goals. This process requires innovation and transformation both academically and practically. Increasing awareness within institutions and creating sustainability-focused training programmes are significant steps in this transformation process. These updates will ensure the adoption of sustainable, ethical, and environmentally conscious approaches in accounting education and the business world in the coming years.

Sürdürülebilirlik Odaklı Muhasebe Eğitimi: Karşılaşılan Zorluklar ve Dönüşüm Gereksinimi

Giriş

Sürdürülebilirlik, çevresel, toplumsal ve yönetim (Environmental, Social and Governance–ESG) boyutlarını içeren çok boyutlu bir kavram olarak, stratejik yönetim anlayışının ayrılmaz bir parçası hâline gelmiştir. Ortaya çıkan gelişmeler işletmelerden yalnızca finansal performanslarını değil, aynı zamanda faaliyetlerinin çevre, toplum ve yönetim yapıları üzerindeki etkilerini de ölçmeleri, izlemeleri ve raporlamalarını beklenmektedir. Sürdürülebilirlik raporlaması, işletmelerin ESG performanslarını paydaşlara şeffaf, karşılaştırılabilir ve güvenilir biçimde sunarak hesap verebilirliği arttırmaktadır (Harjoto ve Wang, 2020).

Geleneksel muhasebe eğitiminde, finansal işlemlerin kaydı, raporlanması ve analizine odaklanılmakta; çevresel ve sosyal etkilerin ölçülmesi ve raporlanması sınırlı düzeyde kalmaktadır. Oysa sürdürülebilirlik ve ESG temelli raporlama anlayışı, karbon emisyonları, doğal kaynak kullanımı, çalışan hakları, toplumsal katkı ve kurumsal uygulamalar gibi finansal olmayan göstergelerin de muhasebe bilgi sistemi kapsamında ele alınmasını gerektirmektedir (Ağdeniz ve Köse, 2022). Bu durum, muhasebe eğitimine disiplinler arası bir bakış açısının kazandırılmasını zorunlu kılmaktadır.

Muhasebe eğitiminin ESG faktörleriyle bütünleştirilmesi, geleceğin muhasebe profesyonellerinin sürdürülebilirlik raporlarını anlayabilen, yorumlayabilen ve güvence altına alabilen bireyler olarak yetiştirilmesi açısından kritik öneme sahiptir (Laine vd, 2021; Ozili, 2022). Muhasebe müfredatlarında sürdürülebilirlik raporlaması, bütünleşmiş raporlama, çevresel muhasebe ve sosyal sorumluluk muhasebesi gibi konulara yer verilmesi, öğrencilerin yalnızca finansal performansı değil, işletmelerin uzun vadeli değer yaratma süreçlerini de değerlendirebilmelerini sağlayacaktır. Muhasebe eğitimi ile ESG yaklaşımı arasında kurulan ilişki, hem mesleğin dönüşümünü desteklemekte hem de sürdürülebilir kalkınma hedeflerine katkı sunan nitelikli insan kaynağının yetiştirilmesine zemin hazırlamaktadır.

Literatür Taraması

Son yıllarda literatürde sürdürülebilirliğin yüksek öğretim programları muhasebe müfredatlardaki durumunu inceleyen çeşitli çalışmalar yer almaktadır. Bu çalışmalardan elde edilen çıkarımlar; muhasebe eğitiminde lisans ve lisansüstü müfredat programlarına sürdürülebilirlik konularının eklenmesinin gerekli

olduğu belirtilmektedir (Ahmed, 2019; Boks ve Diehl, 2006; Hazelton ve Haigh, 2010; Lozano, 2010; Verbitskaya vd., 2002).. Sürdürülebilirlik raporlaması, yalnızca çevresel etkilere değil, aynı zamanda sosyal sorumluluklara ve yönetim faktörlerine de odaklanmaktadır bu nedenle Muhasebe eğitiminin sürdürülebilirlik ve ESG faktörleriyle uyumlu hale getirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Gray, 2006, Kolk, 2008). Özellikle, sürdürülebilirlik verilerinin muhasebe sistemlerine nasıl dahil edileceği, muhasebe eğitiminin önemli bir zorluğu olarak öne çıkmaktadır. Bu konuya dair yapılan ampirik çalışmalar da, muhasebe profesyonellerinin sürdürülebilirlik raporlaması konusunda yeterli eğitim almadıklarını ve bu konuda uygulamalı eğitim eksikliklerinin olduğunu göstermektedir (Bebbington ve Gray, 2001). Yüksek öğretimde verilen muhasebe eğitiminde öğrencilere muhasebenin temel kural ve yöntemlerini öğretmenin artık yeterli olmadığı, ekosistemin ve sürdürülebilirliğin sağlanmasında muhasebenin rolünün önemli hale geldiği ve bu konuların öğretilmesi gerektiğini savunulmaktadır (Gray, 2013).

Geleneksel muhasebe raporlaması ile sürdürülebilirlik raporlama arasındaki ilişki, son yıllarda önemli bir araştırma konusu olmuştur Muhasebe eğitiminde sürdürülebilirlik kavramı ilgili ciddi eksiklikler olduğunu yapılan araştırma sonuçları ortaya koymaktadır. Özellikle, öğrencilerin sürdürülebilirlik verilerini finansal verilerle entegre etme konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadıkları gözlemlenmiştir (Antolin-Lopez ve Garcia-de-Frutos, 2018; Findler vd., 2019; Gomes vd., 2021; Lozano vd., 2017; Watson vd., 2013). Ayrıca, dijital araçların ve teknolojilerin muhasebe eğitimine yeterince entegre edilmediği, bu nedenle profesyonellerin sürdürülebilirlik verilerini doğru bir şekilde analiz edebilme yeteneğinin sınırlı kaldığı belirlenmiştir (Olalla ve Merino, 2019). Web of Science veri tabanı tarandığında, 2022 yılında muhasebede sürdürülebilirlik konusunda 11 adet, 2023 yılında 8 adet ve 2024 yılında 20 adet yayının uluslararası indekslerde yer aldığı tespit edilmiştir(<https://tubitak.gov.tr>). Sürdürülebilirlik kavramı muhasebe eğitimi açısından önemli olmasına rağmen, karşılaşılan zorluklar nedeni ile yapılan çalışmalarda sürdürülebilirliğin muhasebe eğitimine entegrasyonu yeterince hızlı olmadığı değerlendirilmiştir (Al Hazaima vd, 2021; Boyce vd, 2012; Gomes vd, 2021).

Ülkemizde yükseköğretimde lisans düzeyinde muhasebe eğitimi veren üniversitelerin müfredatlarını incelendiğinde, sürdürülebilirlik içerikli ders sayısının az olduğu belirtilmektedir (Ergün vd., 2022; Yüksel, 2020). Sürdürülebilirlik alanında yapılan çalışmalar sürdürülebilirliğin muhasebe müfredatına eklenmesi gerektiği ve sürdürülebilirliğin müfredata yerleştirme açısından muhasebe ve finansta diğer yönetim disiplinlerinin gerisinde kaldığı tespit edilmiştir (Dyaball ve Thomson, 2013; Mburayi ve Wall 2018; Yüksel, 2020). Yapılan literatür taramasından da elde edilen bulgulara göre sürdürülebilirliğin ders olarak eğitim programlarında yer almasının öğrencilere ve dış paydaşlara katkı sağlayacağı yönünde görüşler hakim iken müfredat programlarında bu dersin mevcut durumunun yetersiz olduğu saptanmıştır.

Sürdürülebilirlik Kavramı ve Muhasebe ile ilişkisi

Sürdürülebilirlik kavramı, çevresel, sosyal ve ekonomik faktörlerin bir arada dikkate alınmasını gerektiren bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır. Sürdürülebilirlik kavramı geniş bir etki alanı bulunmakta olup, özellikle iş dünyasında çevresel, sosyal ve yönetim faktörlerinin dikkate alınması gerekliliği, muhasebe disiplini de doğrudan etkilemektedir. İşletmelerin çevresel etkilerini ölçme ve raporlama zorunluluğunun bulunması muhasebe sistemlerinin bu verileri içerecek şekilde dönüşmesini gerektirmiştir. Muhasebedeki bu dönüşüm karbon ayak izi hesaplamalarından enerji tüketimi ve atık yönetimi gibi çevresel faktörlere kadar geniş bir alanı kapsamaktadır (Ascui, 2014).

Muhasebenin sürdürülebilirlik faaliyetleri hakkında raporlara veri sunması ise muhasebe için yeni bir uygulama ve faaliyet alanıdır. Toplanan ve işlenen muhasebe verileri finansal bilgilere dönüşerek finansal olmayan bilgilerle birlikte sürdürülebilirlik raporlarında açıklanır (Gil- Marin ve ark., 2022).

Sürdürülebilirlik kavramı sosyal, çevresel ve ekonomik sürdürülebilirlik olarak sınıflandırılmaktadır. Sosyal sürdürülebilirlik, şirketlerin iş gücü hakları, toplumla etkileşim ve eşitlik ilkelerini nasıl hayata geçirdiğiyle ilgilidir (Vallance vd., 2011). Çevresel sürdürülebilirlik, insanların ve doğanın birlikte uyum içinde var olabileceğini, gelecek kuşaklara uygun koşulları yaratma ve sürdürme çabası olarak tanımlanabilir (U.S Department of Energy, 2020.) Ekonomik sürdürülebilirlik ise, finansal raporlama çerçevesinde, yalnızca kar ve zarar değil, aynı zamanda uzun vadeli büyüme, verimlilik ve kaynakların verimli kullanımıyla ilgili de önemli bilgiler sunar (Njoroge vd., 2019).

Geleneksel Yaklaşımlar ve Sürdürülebilirlik İhtiyacı

Temel muhasebe eğitimi, işletmelerin finansal kayıtlarını düzenleyip izlemeleri, mali durumlarını anlamaları ve finansal performanslarını değerlendirmeleri için gerekli temel bilgileri sunan bir eğitim programıdır. Muhasebe eğitimi, genellikle finansal raporlama, mali analiz, vergi hukuku ve denetim gibi konulara odaklanır (Erol ve Erkan, 2008). Ancak, sürdürülebilirlik anlayışının artan önemiyle nedeniyle, muhasebe eğitiminde öğrencilere sadece geleneksel muhasebe ilkelerinin değil, aynı zamanda sürdürülebilirlik odaklı raporlama ve analiz becerilerinin de kazandırılması gerekmektedir.

Sürdürülebilir Muhasebe Eğitimi ise, ESG faktörlerinin muhasebe süreçlerine dahil edilmesini, bu bilgilerin finansal raporlama ile entegre edilmesini kapsamaktadır. Çevresel ve sosyal etkilerin finansal tablolarla birlikte raporlanması, yeni bir muhasebe anlayışını gündeme getirmiştir (Özçelik, 2024).

Sürdürülebilirlik raporlaması, işletmelerin çevresel, sosyal ve yönetim (ÇSY) performanslarının değerlendirilerek paydaşlara şeffaf ve sade bir şekilde sunulmasını sağlayan raporlama türüdür. Günümüzde değişen paydaş beklentileri, rekabet koşulları ve risk değerlendirmeleri doğrultusunda işletmelerin bu raporları hazırlaması uzun vadede işletmelerin değer yaratma gücünü, potansiyelini ve güvenilirliğini artıracaktır (Yalçın vd., 2024). Bu nedenle de verilen muhasebe eğitiminde sürdürülebilirlik ilke ve raporlamasına yer verilmesi gereklilik taşımaktadır.

Ülkemizin sürdürülebilirlik raporlaması ve bütünleşmiş raporlama gibi geleceğin muhasebesinde başarılı olması ve söz hakkı olması için bu alana yönelik yetiştirilen öğrencilerin lisans seviyesinden başlayarak sürekli kendini güncelleyen ve çağın gerekliliklerini eş zamanlı olarak yakalayan müfredatlarla desteklenmesi gerekmektedir ki bu da sürdürülebilir muhasebe olarak karşımıza gelmektedir (Yüksel, 2020).

Sürdürülebilirliğin Muhasebe Müfredatlarına Entegrasyonu ve Zorluklar

Sürdürülebilirlik kavramının muhasebeye entegre edilmesi, farklı coğrafyalarda ve sektörlerde değişik şekillerde tanımlanabilmektedir. Bu durum, muhasebe eğitimi veren kurumların öğrencilerine tek bir evrensel standart yerine, çok sayıda farklı standart ve düzenlemeyi öğretmelerini gerektirmektedir ve öğrencilerin küresel çapta sürdürülebilir muhasebe uygulamalarını da anlamalarını da zorlaştırmaktadır (Cho ve Cho, 2017). Aynı zamanda muhasebe eğitimine entegre edilmesi gereken sürdürülebilirlik ilkelerinin standartlaşmasını, öğrencilerin çevresel ve sosyal etkiler ile finansal raporlama arasındaki dengeyi nasıl kuracakları konusunda ilişkiyi kurmada zorlanmalarına neden olmaktadır (Aras ve Sarıoğlu, 2015).

Değişen muhasebe bilgi ve beceri ihtiyaçlarını karşılayabilecek eğitim için sürdürülebilirliğin muhasebe açısından müfredatlara entegrasyonu, özellikle muhasebe programları açısından önemlidir. Yeni gelişmeler ışığında, muhasebe mesleğini yapacak adayların kaydetme ve rapor hazırlama becerilerine ilave olarak değer yaratabilme, geleceğe ilişkin analizler yapabilme, çevresel maliyetleri yönetebilme, finansal olmayan performans göstergeleri ile işletme performansını analiz edebilme, sürdürülebilirlik raporları ve bütünleşmiş raporları hazırlayabilme bilgi ve becerilerini kazanmaları da gerekmektedir (Özçelik F.,2024).

Sürdürülebilirlik yalnızca çevresel boyutları değil, aynı zamanda sosyal ve etik boyutları da kapsamaktadır. Muhasebe eğitimi genellikle finansal analiz ve raporlama üzerine yoğunlaştığı için sosyal sorumluluk, etik muhasebe uygulamaları ve sürdürülebilir iş modelleri gibi konular, hala çoğu müfredatta yeterince yer bulmamaktadır ki bu da öğrencilerin sürdürülebilir iş uygulamalarını finansal sistemlerle bütünleştirme becerisinin gelişmesini engellemektedir (Kara, 2022).

Teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte, muhasebe uygulamalarında sürdürülebilirlik verilerinin toplanması ve analiz edilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ancak, bu verilerin toplanması, işlenmesi ve raporlanması için gereken teknolojik altyapı çoğu eğitim kurumunda mevcut değildir. Bu da öğrencilerin dijital araçları ve veri analizini öğrenme konusunda zorluk yaşamalarına neden olmaktadır (Alqurashi, 2019).

Müfredat ve eğitmen eksiklikleri, sürdürülebilirlik ve muhasebe alanındaki eğitim müfredatlarının genellikle yetersiz olması, bu konularda nitelikli eğitmenlerin eksikliğiyle birleşmektedir. Eğitim programlarının, sürdürülebilir muhasebe uygulamaları ve çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) kriterlerini kapsayacak şekilde güncellenmesi gerekmektedir. Ayrıca, eğitmenlerin bu konuda yeterli bilgiye sahip olmamaları, öğrencilerin etkili bir şekilde bu bilgileri öğrenmelerine engel olabilir (IISD, 2012; OECD, 2008; UN, 2002). Muhasebe eğitiminde bu sürdürülebilirlik kavram ve çeşitlerinin muhasebe eğitiminin parçası haline gelmesi ve çevresel, sosyal ve yönetim unsurlarının raporlama süreçlerine dahil edilmesinin sağlanması önem taşımaktadır.

Eğitim ve sürdürülebilirlik kavramını birbiriyle entegre ettiğimizde muhasebe eğitimi ve muhasebe çalışanları açısından karşı karşıya kalınan zorlukları genel olarak aşağıdaki şekilde açıklayabiliriz (Ektik ve Ünkeya, 2023):

Müfredatın Geleneksel Yapısı

Geleneksel muhasebe eğitiminin temelinde varlık, borç ve öz kaynak tanımları eğitimin en önemli bölümünü oluşturmaktadır. Daha sonra ise finansal raporlama ve maliyet analizi üzerinde durulmaktadır. Bu geleneksel yapı içerisinde sürdürülebilirlik kavramı yeterince açıklanamamaktadır. Ders müfredatlarında ve içeriklerinde sürdürülebilirlik felsefesinin ve içeriğinin yeterince yer almaması muhasebe alanında yetişenlerin yetersiz bilgiyle mezun olmalarına neden olmaktadır (Taşdemir, 2020).

Öğretim Yöntemlerinin Uygunsuzluğu

Muhasebe eğitimi içinde sürdürülebilirlik kavramı genel anlamı ile ilkeler ve teorik bir şekilde ele alındığı için soyut bir kavram olarak nitelenmektedir. Bu nedenle sürdürülebilirlik kavramının çeşitli eğitim yöntemleri (vaka analizi, simülasyon ve proje uygulamaları) ile pekiştirilmesi gerekmektedir (Sharma ve Stewart, 2022).

Kaynakların Yetersizliği

Geleneksel muhasebe eğitiminde yazılı kaynak sayısı oldukça çok sayıda iken sürdürülebilirlikle ilgili materyal sayısı yeterli sayıda bulunmamaktadır. Ayrıca, geleneksel muhasebeyi anlatan kaynaklarda ise sürdürülebilirlik kavramını açıklayan bilgiler yer almamaktadır. Bu durum, sürdürülebilirlik eğitimi veren öğretim üyelerinin karşılaştığı önemli bir zorluklardan birisi olarak görülmektedir. Ayrıca, muhasebe sistemleri ve yazılımları, sürdürülebilirlikle ilgili verilerin entegrasyonuna genellikle tam olarak hazır değildir (Gül, 2024).

Standartların Belirsizliği

Muhasebe standartları global düzeyde ve ülkemizde belli standartlara oturtulmuş iken sürdürülebilirlik raporlaması tamamen evrensel standartlara sahip değildir. Bu standartlar farklı ülkelerde, sektörlerde ve şirketlerde farklı şekillerde oluşturulabilmektedir. Bu durum muhasebe öğrencilerinin bu tür raporları nasıl

oluşturacakları ve hangi kriterlere göre değerlendirecekleri konusunda kararsız kalmasına neden olabilmektedir (Öktem ve Öktem, 2022).

Çözüm Önerileri ve Uygulama Stratejileri

Muhasebe eğitimi ve sürdürülebilirlikte karşılaşılan temel problemlerin çözülmesi için geliştirilen strateji ve çözüm önerilerinden bazılarını şöyle açıklayabiliriz:

Yapılan çalışmalara göre, muhasebe eğitiminin yer aldığı tüm aşamalarda sürdürülebilirlik kavramı, ilke ve uygulamaların yer aldığı bir müfredat program güncellemesine gereksinim bulunmaktadır. Özellikle ESG faktörlerini muhasebe uygulamalarına entegre eden derslerin eklenmesini gereklidir. Ayrıca ders içeriklerinde sürdürülebilirlik raporlamasının hazırlanmasına da yer verilmesi yerinde olacaktır (Gül, 2024). Ayrıca, sürdürülebilirlikle ilgili dersler teori kadar uygulama örnekleri ile de zenginleştirilmelidir çünkü gerçek uygulama örnekleri sürdürülebilirlik raporlarının nasıl hazırlanacağı ve analizlerinin nasıl yapılacağı konularında becerilerin gelişmesine yardımcı olacaktır. Böylece öğrencilere muhasebenin temel becerilerinin ötesine geçen becerilerde kazandırılabilir (Zulkipli, 2011).

Muhasebe eğitiminin çok alanlı bir yaklaşımla verilmesi yerinde olacaktır. Çünkü; muhasebe, ekonomi, etik, sosyoloji ve çevre bilimi konuları birbirini etkilemekte, sürdürülebilirlik kavramına kolaylıkla entegre edilebilmektedir. Bu bütünleşme sürdürülebilirlik kavramının farklı açılardan daha kolaylıkla anlaşılmasına olanak sağlayacaktır (Ergün vd., 2022). Bu açıdan muhasebe öğretim programlarında sürdürülebilirlik ve sürdürülebilirlik muhasebesi konuları ele alan ders sayısının artırılması ve ders içeriklerinde sürdürülebilirliğe yer verilmesi öğrencilerinde kendilerini yetiştirmelerinde önemli rol oynayacaktır.

Sonuç

Sürdürülebilirlik kavramı günümüz iş dünyasında bir gereklilik haline gelmiştir, bu nedenle de muhasebe eğitiminin de bu kavrama uyum sağlaması gerekmektedir. Sürdürülebilirlik raporlama standartlarının muhasebe eğitime uyumlaştırılması, öğrencilerin çevresel ve toplumsal faktörleri doğru şekilde analiz etmelerine ve gelecekteki muhasebecilerin de daha bilinçli profesyoneller olmalarına katkı sağlayacaktır. Muhasebe eğitim programlarında müfredat yenilenmesi, öğretim yöntemlerinin çeşitlendirilmesi, uygulamalı eğitim fırsatlarının artırılması ve multidisipliner yaklaşımların benimsenmesi ile muhasebede sürdürülebilirlik açısından bir dönüşümde yaratılacaktır. Bu dönüşüm sonucunda muhasebe eğitimi, yalnızca finansal verileri raporlamakla kalmayacak, aynı zamanda toplumsal ve çevresel etkilerin analiz edilmesi ve raporlanmasını da kapsayacaktır.

Sürdürülebilirlik kavramı, muhasebe eğitiminin kapsamına girdiğinden beri, eğitimin sadece finansal raporlama teknikleriyle sınırlı kalmadığı görülmektedir. Bu değişim, eğitimde kullanılan yöntemlerin de dönüşmesini gerektirir. Ancak, eğitim müfredatlarının sürdürülebilirlik unsurlarını nasıl ve ne ölçüde kapsayacağı konusu tartışmaya açık konulardan birini oluşturmaktadır. Örneğin, bazı muhasebe eğitimcileri, sürdürülebilirliğin muhasebe uygulamaları ile entegrasyonunun gerekliliği üzerinde dururken, diğerleri bu değişikliklerin muhasebe derslerine dahil edilmesinin, eğitim sistemini aşırı karmaşık hale getirebileceği endişesini taşımakta ve uygulama ve teoride karmaşa yaratabileceğini belirtmektedir.

Sürdürülebilirlik ve muhasebe eğitiminde karşılaşılan zorlukların başında, ders içeriklerinin güncellenmemesi, öğretim kadrosunun yetersizliği, güncel bilgilerin aktarılması ve eğitimindeki kısıtlamalar, kaynak eksiklikleri ve belirsiz standartlar gibi unsurlar sayılabilir. Geleneksel muhasebe eğitiminde çoğunlukla muhasebenin finansal yönlerine yoğunlaşmakta, sürdürülebilirlik gibi daha soyut, çok disiplinli bir konunun müfredata eklenmesi, belirli bir süreç gerektirmektedir. Öğrencilere bu yeni yaklaşımların kazandırılması, ilerleyen yıllarda muhasebe ve iş dünyasında daha geniş bir etki yaratabilecek ve muhasebe

uygulamalarında bakış açısının değişmesini sağlayacaktır. Bu noktada, muhasebe eğitimlerinde öğretim yöntemlerinin geleneksel yöntemler dışında çeşitlendirilmesi (vaka analizleri, projeler, simülasyonlar, oyun teorileri vb.) gerekmektedir. Ayrıca, bu zorlukların aşılması hem eğitim kurumları hem de profesyonel iş dünyası için önemli fırsatlar yaratacaktır.

Özellikle ESG faktörlerinin finansal raporlamaya dahil edilmesi, muhasebe eğitimine yeni bir boyut kazandıracaktır. Sürdürülebilirlik raporlama alanında, küresel ölçekte kesin ve evrensel standartların eksik olması, muhasebe eğitimi için başka bir zorluk alanı oluşturmaktadır. ESG kriterleri, henüz birçok kuruluş için standart bir çerçeveye oturmuş değildir. Bu belirsizlik, muhasebe öğrencilerinin ve uygulayıcılarının sürdürülebilirlik raporlama sürecini nasıl yönetecekleri konusunda belirsizliklere neden olmaktadır. Gelecek çalışmalarda muhasebe profesyonelleri ve eğitim kurumları ile yapılan anketler aracılığıyla daha geniş bir veri setiyle bu konunun değerlendirilmesi literatüre daha fazla katkı sağlayabilir.

Sürdürülebilirlik, muhasebe eğitiminin bir parçası haline geldiğinde, eğitimin içeriği kadar eğitimi veren kurumların ve öğretim kadrolarının da bu değişime uyum sağlaması önemlidir. Bunun içinde öğretmen veya öğretimcilerin eğitimlerinin sürdürülebilirlik hedefleriyle yeniden yapılandırılması, müfredat içeriklerinin disiplinler arası bir yaklaşımla sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde güncellenmesi, dijital teknolojilerin, sürdürülebilirlik hedefleri ile eğitim hedeflerine hizmet edecek şekilde yaygınlaştırılması gerekmektedir. Eğitim politikalarında belirtilen sürdürülebilirlik hedeflerinin gerçekleşme düzeyini ölçmeye yönelik performans göstergeleri geliştirilmeside önem taşımaktadır. Bu süreç hem akademik anlamda hem de uygulamada yenilikleri ve dönüşümü gerektirmektedir. Kurumların bu alandaki farkındalıklarını artırarak sürdürülebilirlik odaklı eğitim programları oluşturmaları, bu dönüşüm sürecinde atılacak önemli adımlardan biridir. Yapılacak bu güncellemeler gelecek yıllarda muhasebe eğitiminde ve iş dünyasında sürdürülebilir, etik ve çevreye duyarlı yaklaşımların benimsenmesini sağlayacaktır.

Hakem Değerlendirmesi	Dış bağımsız.
Çıkar Çatışması	Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.
Finansal Destek	Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer Review	Externally peer-reviewed.
Conflict of Interest	The author has no conflict of interest to declare.
Grant Support	The author declared that this study has received no financial support.

Yazar Bilgileri	Aysel Güney (Doç. Dr.)
Author Details	¹ Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi Muhasebe ve Finans Yönetimi, Bilecik/Türkiye
	 0000-0001-7017-8435

Kaynakça | References

- Ahmed, A. (2019). Integrating global sustainability elements into accounting programs: uae university business education case study. *The Business and Management Review*, 10 (3), 1-11.
- Ağdeniz, Ş., ve Köse, T. (2022). Muhasebe Eğitiminde Entegre Raporlama: Türkiye'deki Üniversitelere Yönelik Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 25(1), 1-15
- Al-Hazaima, H., Low, M., & Sharma, U. (2021). Perceptions of salient stakeholders on the integration of sustainability education into the accounting curriculum: A jordanian study. *Meditari Accountancy Research*, 29(2), 371-402.

- Alqurashi, E. (2019). Predicting student satisfaction and perceived learning within online learning environments. *Distance Education*, 40(1), 133-148.
- Antolin-Lopez, R. ve Garcia-De-Frutos, N. (2018). Learning in higher education: the role of sustainability integration strategies, legitimacy, and teaching tools. *Meeting Expectations in Management Education*.
- Aras, G. ve Sarioğlu, G.U. (2015). Kurumsal raporlamada yeni dönem: Entegre raporlama. Tüsiad Yayını.
- Ascui, F. (2014). A review of carbon accounting in the social and environmental accounting literature: what can it contribute to the debate?. *Social and Environmental Accountability Journal*, 34(1), 6-28.
- Bebbington, J. ve Gray, R. (2001). Sustainability reporting: Whither the next generation?. *Accounting and Business Research*, 31(3), 7-24.
- Birleşmiş Milletler. (2023). Sustainability. Erişim adresi: <https://www.un.org/en/academicimpact/sustainability> Erişim tarihi: 9.02.2025
- Boks, C. ve Diehl, J. (2006). Integration of sustainability in regular courses: experiences in industrial design engineering. *Journal of Cleaner Production*, 14(9), 932-939.
- Boyce, G., Greer, S., Blair, B., ve Davids, C. (2012). Expanding the horizons of accounting education: Incorporating social and critical perspectives. *Accounting Education*, 21(1), 47-74.
- Cho, M. H., & Cho, Y. (2017). Self-regulation in three types of online interaction: A scale development. *Distance Education*, 38(1), 70-83.
- Ektik, D. Ve Ünkaya G. (2023). Muhasebe eğitiminde temel kavramların algılanmasında yaşanan zorluklar: yüz yüze eğitim - çevrimiçi eğitim karşılaştırması. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 97, 1-12.
- Ergün, İ., Kaldırım, Z., ve Özcan, İ. (2022). İşletme ve muhasebe eğitimi müfredatı yeterince sürdürülebilir mi? Türkiye ve diğer ülke üniversitelerinin müfredatlarının doküman analizi ile karşılaştırılması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 25(Özel Sayı), 314-324.
- Erol, M. ve Erkan, G. (2008). Lisans düzeyinde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörlerin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *KMU İİBF Dergisi* 10(14), 284-301.
- Findler, F., Schönherr, N., Lozano, R., Reider, ve Andmartinuzzi, A. (2019). The impacts of higher education institutions on sustainable development a review and conceptualization. *International Journal of Sustainability In Higher Education*, 20(1), 23-38.
- Gomes, S., Jorge, S. ve Eugenio, T. (2021). Teaching sustainable development in business sciences degrees: Evidence from Portugal. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 12.
- Gray, R. (2006). Social, environmental and sustainability reporting and organisational value. *Financial Accounting and Management*, 22(4), 437-468.
- Gray, R. (2013). Sustainability + Accounting Education: The Elephant in The Classroom. *Accounting Education*, 22(4), 308-332.
- Gil-Marín, M., Vega-Muñoz, A., Contreras-Barraza, N., SalazarSepúlveda, G., Vera-Ruiz, S, Losada, A.V. (2022). Sustainability Accounting Studies: A Metasynthesis. *Sustainability*, 14 (15): 1-15. <https://doi.org/10.3390/su14159533>
- Gül, M. (2024), Muhasebe eğitiminin sürdürülebilirliği üzerine bir araştırma. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 1-16.
- Harjoto, M. A.; Wang, Y. (2020), "Board Of Directors Network Centrality and Environmental, Social and Governance (ESG) Performance", *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, Vol.20, No.6: 965-985.
- Hazelton, J. ve Haigh, M. (2010). Incorporating sustainability into accounting curricula: Lessons learnt from an action research study. *Accounting Education: An International Journal*, 19, 159-178.
- IISD [The International Institute for Sustainable Development]. (2012). Sustainable Timeline. Winnipeg Manitoba, Canada: IISD. [Online]: www.iisd.org adresinden 15.01.2025 tarihinde indirilmiştir
- Kara, M. (2022). Revisiting online learner engagement: Exploring the role of learner characteristics in an emergency period. *Journal of Research on Technology in Education*, 54(sup1), 236-252.
- Kolk, A. (2008). Sustainability reporting: The link between the private and public sectors. *Business & Society*, 47(1), 67-91.
- Laine, M., Tregidga, H., ve Unerman, J. (2021). Sustainability accounting and accountability. Routledge.
- Lozano, R. (2010). Diffusion of sustainable development in universities' curricula: An Empirical Example from Cardiff University. *Journal of cleaner production*, 18 (7), 637-644.
- Lozano, R., Merrill, Y.M., Sammalisto, K., Ceulemans, K. E. ve Lozano, J.F. (2017). Connecting competences and pedagogical approaches for sustainable development in higher education: A literature review and framework proposal. *Sustainability*, 9(10).
- Mburayi, L. ve Wall, T. (2018) Sustainability in the professional accounting and finance curriculum: An exploration. *Higher Education, Skills and Work Based Learning*, 8(3), 291-311.
- Njoroge, M., Anderson, W. ve Mbura, O. (2019). Innovation strategy and economic sustainability in the hospitality industry. *The Bottom Line*, 32(4), 253-268.
- OECD [Organisation for Economic Co-operation and Development]. (2008). Promoting sustainable consumption: Good practices in OECD Countries. Danvers, MA, USA: OECD.

- Olalla, C.B. ve Merino, A. (2019). Competences for sustainability in undergraduate business studies: A content analysis of value-based course syllabi in spanish universities. *The International Journal of Management Education*, 17(2), 239-253.
- Ozili, P. K. (2022). Sustainability accounting. In managing risk and decision making in times of economic distress, Part A (pp. 171-180). Emerald Publishing Limited.
- Öktem, B. ve Öktem, R. (2022). Evaluation of sustainability reporting in the scope of ifrs: International sustainability standards board. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 44(2), 283-290.
- Özçelik, F. (2024). Muhasebe müfredatına sürdürülebilirliğin yansımaları: Türkiye'deki üniversitelerde bir araştırma. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 31(2), 325-346
- Sharma, U. ve Stewart, B. (2022). Enhancing sustainability education in the accounting curriculum: An effective learning strategy. *Pacific Accounting Review*, 34(4), 614-633.
- Taşdemir, E. (2020), Muhasebe eğitiminde öğrenme ve öğretme yöntemleri. Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- U.S Department of Energy. (2020). Environmental Sustainability, <https://www.energy.gov/lm/listings/environmental-sustainability> Erişim Tarihi: 08.02.2025
- Vallance, S., Perkins, H. ve Dixon, J. (2011). What is social sustainability? A clarification of concepts. *Geoforum*, 42, 342-348.
- Verbitskaya, L., Nosova, N. ve Rodina, L. (2002). Sustainable development in higher education in Russia: The case of St Petersburg State University. *International Journal of Sustainability In Higher Education*, 3(3), 279-288.
- Watson, M.K., Lozano, R., Noyes, C. ve Rodgers, M. (2013). Assessing curricula contribution to sustainability more holistically: Experiences from the integration of curricula assessment and students' perceptions at the georgia institute of technology. *Journal of Cleaner Production*, 61, 106-116.
- Yalçın, N., Işık, Ö.S., Bilgin, M., Özkan, M. ve Çay, E. (2024). Üniversite öğrencilerinin sürdürülebilirlik raporlaması farkındalığı hakkında bir araştırma. *TİDE Academia Research*, 6(1), 33-66.
- Yüksel, F. (2020). Muhasebe eğitiminde "Sürdürülebilirlik": Türkiye'deki üniversitelerde bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 23(2), 321-336
- Yüksel, F. (2020). Sustainability in accounting curriculum of Turkey higher education institutions . *Turkish Online, Journal of Qualitative Inquiry*, 11(3), 393-416 .
- Zulkifli, N. (2011). Social and environmental accounting education and sustainability: Educators perspective. *Journal of Social Sciences*, 7 (1), 76-89.
- <https://tubitak.gov.tr>. Erişim tarihi :21.04.2025